

पूर परिस्थितीत :- काय करावे आणि काय करू नये

पुर्वी

- अफवाकडे दुर्लक्ष करा, शांत रहा, घाबरू नका.
- आपत्कालीन परिस्थिती साठी एस एम एस चा उपयोग करा आपले मोबाईल फोन चार्ज करून ठेवा.
- हवामाना तील बदलांची अद्ययावत माहिती साठी रेडिओ ऐका, टीव्ही पहात रहा, वर्तमान पत्रे वाचत रहा.
- गुरेढोरे / पशूच्या सुरक्षिततेची सोय सुनिश्चित करून घ्या.
- सुरक्षित जगण्यासाठी आवश्यक वस्तूंसह आपत्कालीन किट तयार ठेवा.
- आपली कागदपत्रे आणि मौल्यवान वस्तू जलरोधक (वॉटर-प्रूफ) बॅग मध्ये ठेवा.
- जवळपास असलेली निवारा / पक्के घराकडे जावयाचे सुरक्षित मार्ग जाणून घ्या.
- सुरक्षित ठिकाणी स्थलांतरीत होण्यासाठी सरकारी अधिका-यांच्या निर्देशनाचे पालन करा.
- कमीत कमी एका आठवड्यासाठी पुरेसे खाण्याजोगे अन्न आणि पिण्यासाठी पाणी साठवा.
- पूर असलेल्या क्षेत्रातील कालवे, नाले, ड्रेनेज वाहिन्या ह्यापासून नागरीकानी सतर्क / जागरूक रहावे.

दरम्यान

- पूर प्रवाहात प्रवेश करू नका.
- सीवरेज लाइन, गटारे, नाले, पुल, नदी, ओढे इत्यादी पासून दूर रहा.
- विद्युत खांब आणि पडलेल्या वीज लाईन पासून दूर रहा.
- ओपन ड्रेन किंवा धोक्याच्या ठिकाणी चिन्हे (लाल झेंडे किंवा बॅरिकेड्स) सह चिन्हांकित करा.
- पुराच्या पाण्या मध्ये चालू नका किंवा गाडी चालवू नका. लक्षात ठेवा, दोनफूट वाहणारे पूर पाणी मोठ्या मोटारींना ही वाहन नेऊ शकते.
- ताजे शिजलेले किंवा कोरडे अन्न खा. आपले अन्न झाकून ठेवा.
- उकळलेले / क्लोरीनयुक्त पाणी प्या.
- आपला परिसर स्वच्छ ठेवण्यासाठी जंतुनाशकांचा वापर करा.

नंतर

- मुलांना पूराच्या पाण्या मध्ये किंवा जवळपास खेळू देऊ नका.
- कोणतीही खराब झालेली विद्युत वस्तू वापरू नका, त्यांपुर्वी तपासणी करा.
- सूचना दिल्या असल्यास, मुख्य स्विचेस आणि विद्युत उपकरण बंद करा तसेच ओले असल्यास

विद्युत उपकरणांना स्पर्श करू नका.

- तुटलेली विद्युत खांब आणि तारे, तीक्ष्ण वस्तू आणि मोडतोड अथवा पडझड झालेल्या वस्तु पासून सावध रहा.
- पुरातील पाण्यात वाहून आलेले अन्न खाऊ नका.
- मलेरिया पासून बचाव करण्यासाठी डासांच्या जाळीचा वापर करा.
- सापां बदल सावधगिरी बाळगा कारण पूरा मध्ये सर्पदंश होण्याची शक्यता असते.
- जर गटर लाईन फुटली असेल तर शौचालयाच्या किंवा पिण्याच्या पाण्याच नळ वापरू नका.
- आरोग्य विभागाने सांगितल्या शिवाय नळाचे पाणी पिऊ नका.

सुरक्षित ठिकाणी जाण्याची वेळ आल्यास

- घरातील वस्तु पलंगावर आणि टेबल्स वर ठेवा.
- शौचालयाच्या वाडग्यात वाळूच्या बॅगज ठेवा आणि सांडपाणी परत येऊ शकते (बॅकफ्लो) ते टाळण्यासाठी सर्व ड्रेन होल झाकून ठेवा.
- वीज आणि गॅस कनेक्शन बंद करा.
- उंच मैदान / सुरक्षित निवारा येथे जा.
- आपत्कालीन किट, प्रथमोपचार बॉक्स, मौल्यवान वस्तू आणि महत्वाची कागद पत्रे आपल्या बरोबर घ्या.
- खोल, अज्ञात पाण्यात प्रवेश करू नका; पाण्याची खोली तपासण्यासाठी काठी वापरा.
- जेव्हा अधिकारी आपल्याला घरी परत जाण्यास सांगेल तेव्हाच परता.
- कौटुंबिक संप्रेषण योजना बनवा.
- ओले झालेली प्रत्येक गोष्ट स्वच्छ आणि निर्जंतुक करा.

पुर परीस्थीती दरम्यान कृषी क्षेत्रात काय करावे आणि काय करू नये

काय करावे

- जनावरे सुरक्षित शेड मध्ये ठेवा व सुरक्षिततेची काळजी घ्या.

- जनावरांना शुद्ध पिण्याचे पाणी द्या.
- पूर प्रवण क्षेत्रात पाण्यात बुडनारे पिकांच्या वाणाची निवड करा.
- पूरा नंतर शेतातील जादा पाणी काढून टाका.
- अतिपूरग्रस्त भागात कमी कालावधीत येणारी तांदळाच्या वाणांची नर्सरी वाढविण्यासाठी उंचावरील जमीन निवडा. पुराचे पाणी कमी झाल्यावर शेतकरी त्याचे रोप लावण्याचे काम करू शकतात.
- मुख्य शेतात भाताच्या पिकाचे किंवा रोपांचे नुकसान झाल्यास जास्त कालावधीच्या रोपांचे उशीरा लागवड करावी. पुराग्रस्त भागात पाण्याखाली टिकून राहतील अशा वाणांच्या पिकांची निवड करावी.
- उंचावरील जमिनीच्या परिस्थितीत अरहर आणि तीळ लागवडीसाठी निवडता येतात.
- अतिवृष्टीचा अंदाज येताच परिपक्व पिकांची कापणी करा आणि काढणी केलेले उत्पादन सुरक्षित ठिकाणी ठेवा.
- अर्धवट बाधित शेतात तांदळाच्या शेतातून जास्तीचे पाणी काढून टाकावे आणि पीक हे फुटवे च्या अवस्थेत असल्यास टोपड्रेसिंग म्हणून $1/3^{\text{rd}} \text{ N}_2 + 50\% \text{ K}_2\text{O}$ द्यावे.
- पुरामुळे पिकांचे नुकसान झाल्यास सूर्य प्रकाशास असंवेदनशील व कमी कालावधीच्या भाताच्या वाणांची लागवड करावी.
- जर पूर बियाणे वाहून गेले तर बियाण्याची वैकल्पिक व्यवस्था करा.
- पुराचे पाणी कमी झाल्यानंतर पूरग्रस्त पिकांवर जास्त प्रमाणात नत्रयुक्तखते द्या.

काय करू नये

- कापणी केलेली पिके खुल्या शेतात सोडू नका.
- शेतात जास्त काळ पाणी साचू देऊ नका, कारण यामुळे रोगांचा प्रादुर्भाव वाढण्याची व पीक सडण्याची शक्यता असते.

